

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАКУЛЬТЕТ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА І ХОРЕОГРАФІЇ
КАФЕДРА ІНСТРУМЕНТАЛЬНО-ВИКОНАВСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СПЕЦІАЛЬНИЙ ІНСТРУМЕНТ.

ФОРТЕПІАНО

для студентів

Спеціальності 025 «Музичне мистецтво»
Освітнього рівня: першого (бакалаврського)
Освітньої програми
025.00.03 Інструментальне виконавство (фортепіано)

Київ – 2022

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА Ідентифікаційний код 02136554 Начальник відділу моніторингу якості освіти	
Програма № <u>2501/22</u>	
<u>Жильцов</u> (підпис)	(прізвище, ініціали)
« »	20 <u>22</u> р.

Розробник:

Економова Ольга Серафимівна, Гаркуша Людмила Іванівна старші викладачі кафедри інструментально-виконавської майстерності Факультету музичного мистецтва і хореографії Київського університету імені Бориса Грінченка

Викладачі: **Полянський В.А., Свириденко Н.С.** професор кафедри інструментально-виконавської майстерності; **Економова О.С.** старший викладач кафедри інструментально-виконавської майстерності Факультету музичного мистецтва і хореографії Київського університету імені Бориса Грінченка, **Гаркуша Л.І.** старший викладач кафедри інструментально-виконавської майстерності Факультету музичного мистецтва і хореографії Київського університету імені Бориса Грінченка; **Романенко А.Р.** доцент кафедри інструментально-виконавської майстерності Факультету музичного мистецтва і хореографії Київського університету імені Бориса Грінченка; **Гуменюк С.П.** доцент кафедри інструментально-виконавської майстерності.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри інструментально-виконавської майстерності

Протокол від .2022 року

Завідувача кафедри _____ Катерина ЗАВАЛКО
(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої (професійної/наукової) програми (керівником проектної групи)

025.00.03 Інструментальне виконавство (фортепіано)
(назва освітньої програми)

_____._____.2022 р.

Гарант освітньої (професійної/наукової) програми

(керівник проектної групи) _____ Наталія СВИРИДЕНКО
(підпис)

Робочу програму перевірено

_____._____.2022р.

Заступник декана _____ Інна ТКАЧЕНКО

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПБ)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «СПЕЦІАЛЬНИЙ ІНСТРУМЕНТ. ФОРТЕПІАНО»

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання - денна	
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	28 / 840	
Курс	II	
Семестр	3	4
Кількість змістових модулів з розподілом:		
Обсяг кредитів	2	3
Обсяг годин, в тому числі:	60	90
аудиторні	40	60
модульний контроль	4	6
семестровий контроль	15	15
самостійна робота	1	9
форми семестрового контролю	залік	екзамен

2. Мета курсу полягає у формуванні індивідуальних інструментально-виконавських навичок і художньо-естетичного світогляду майбутніх висококваліфікованих виконавців на основі залучення до світової та вітчизняної скарбниці музичної культури.

Основні завдання навчального курсу:

1. Формування інтересу до педагогічної діяльності і самостійної роботи у процесі інструментально-виконавської підготовки майбутнього фахівця.
2. Створення професійної основи для подальшої самостійної роботи майбутнього вчителя музики засобами вільного володіння грою на музичному інструменті – фортепіано.
3. Оптимізація професійної підготовки вчителя музики в інтегрованій єдності музичного та педагогічного компонентів.
4. Накопичення музичного репертуару для проведення різних форм навчальної та позакласної діяльності в шкільних та культурно-освітніх установах.
5. Формування готовності вирішувати питання добору і інтерпретації дидактично-доцільних зразків національного та зарубіжного музичного мистецтва з урахуванням вікових можливостей дітей різних категорій шкільного віку.

Форма роботи – практичні заняття, самостійна робота студентів, консультації викладача.

Засоби навчання – аудіо, відеоматеріали, навчальні посібники, нотна фортепіанна література, методичні рекомендації.

Формою контролю знань та вмінь студентів є модульний контроль, залік (1 семестр), екзамен (2 семестр).

Програмні компетентності		
Інтегральна компетентність		Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у процесі навчання, що передбачає застосування системи інтегрованих художньо-естетичних знань з теорії, історії музики, виконавства, спрямованих на розвиток здатності особистості до художньо-творчої самореалізації й культурного самовираження в сфері музичного мистецтва.
Загальна компетентність	ЗК1	Здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово.
	ЗК 2	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
	ЗК 3	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
	ЗК 4	Вміння виявляти, ставити і вирішувати проблеми.
	ЗК 5	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
	ЗК 7	Здатність бути критичним і самокритичним.
	ЗК 8	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
	ЗК 9	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
	ЗК11	Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
	ЗК12	Здатність працювати автономно
	ЗК 16	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
	ЗК 17	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового життя.

Спеціальні (фахові) компетентності	СК 1	Здатність демонструвати достатньо високий рівень виконавської майстерності.
	СК 2	Здатність створювати та реалізовувати власні художні концепції у виконавській діяльності
	СК 3	Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.
	СК 4	Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.
	СК 5	Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва.
	СК 6	Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.
	СК 7	Здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання у практичній діяльності.
	СК 9	Здатність розуміти основні шляхи інтерпретації художнього образу.
	СК 10	Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій.
	СК 11	Здатність оперувати професійною термінологією.
	СК 12	Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності.
	СК 13	Здатність використовувати й спектр міждисциплінарних зв'язків.
	СК 14	Здатність демонструвати базові навички ділових комунікацій.
СК 17	Здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології музикознавчої, виконавської педагогічної діяльності.	
СК 18	Здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці.	

Програмні результати навчання	
РН 1	Демонструвати артистизм, виконавську культуру та технічну майстерність володіння інструментом на належному фаховому рівні під час виконавської діяльності.
РН 3	Демонструвати різні методики удосконалення виконавської діяльності.
РН 4	Аналізувати музичні твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.
РН 5	Відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію.
РН 8	Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.

PH 12	Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.
PH 13	Вміти здійснювати педагогічну діяльність.
PH 14	Використовувати на професійному рівні методи та прийоми викладання гри на інструменті.
PH 15	Здатність використовувати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва у фаховій виконавській та педагогічній діяльності.
PH 16	Здатність до аналізування музичних творів, їх жанрово-стильової та образно-емоційної атрибуції в процесі виконавської та педагогічної діяльності; здійснювати порівняльний аналіз виконавських інтерпретацій.
PH 17	Демонструвати аргументовані знання з особливостей музичних стилів різних епох.
PH 18	Володіння техніками, прийомами та методиками у виконавській (академічній, джазовій, естрадній тощо) діяльності, знання музично-виконавських стилів та відповідного навчально-концертного репертуару.
PH 19	Здатність до науково-дослідницької діяльності у сфері інструментального виконавства та музичної педагогіки. здатність демонструвати емоційний інтелект, творчий підхід у вирішенні нестандартних завдань
PH 20	Прагнення до особистісно-професійного зростання та успіху; спрямованість на розкриття особистісного творчого потенціалу та самореалізацію; здатність до самоосвіти, самоорганізації, рефлексії, самовдосконалення.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

- вільно володіти музичним інструментом, уміти використовувати його у концертно-виконавській діяльності; мати навички читання нот з аркуша, транспонування, добору музики на слух; володіти методами навчання гри на музичних інструментах; бути здатним організувати інструментальне музикування школярів у початкових мистецьких навчальних закладах;
- мати ціннісно орієнтовану позицію; загальнокультурну ерудицію, світогляд; розуміти сутність і соціальну значущість майбутньої професії; бути здатним до збереження національних духовних традицій;
- уміти самостійного вишукувати та обробляти інформацію з різних джерел для розгляду конкретних питань; мати здатність до ефективного використання інформаційних ресурсів мережі Інтернет, які містять текстовий, аудіо- та відеоматеріал, для професійної діяльності;
- бути готовим до самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку; спрямовувати свої вміння на розкриття особистісного творчого потенціалу та самореалізацію у фаховій діяльності; прагнути до особистісно-професійного лідерства та успіху.

II курс

№ тем	Назви теоретичних/практичних розділів	Кількість годин						
		Разом	Аудиторних	Лекційних	Семестрових контроль	Практичних	Модульній контроль	Самостійна робота
ІІІ СЕМЕСТР								
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 5: Формування піаністичних та технічних навичок акомпанементу								
5.1	Розвиток професійно-музичних умінь	10	10			10		
5.2	Проблеми звуковидобування та інтонування	10	10			10		
МКР		2					2	
<i>Разом</i>		22	20			20	2	
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 6: Розвиток фортепіанної техніки								
6.1	Інтенаційна, динамічна, тембральна, ритмічна функція артикуляції	10	10			10		
6.2	Узагальнення аплікатурних формул	10	10			10		
МКР		2			15		2	
<i>Разом</i>		22	20		15	20	2	1
Усього за ІІІ семестр		60	40		15	40	4	1
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 7: Структура поліфонічної техніки								
7.1	Поліфонічна багатоплановість як властивість фортепіанної фактури	17	15			15		2
7.2	Розвиток поліфонічного слуху	18	15			15		3
МКР		3					3	
<i>Разом</i>		38	30			30	3	5
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 8: Мистецтво педалізації як важлива сторона виконавської майстерності								
8.1	Види педалі	17	15			15		2
8.2	Функції педалі	17	15			15		2
МКР		3			15		3	
<i>Разом</i>		37	30		15	30	3	4
Усього за ІV семестр		90	60		15	60	6	9
УСЬОГО		150	100		30	100	10	10

**3. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«СПЕЦІАЛЬНИЙ ІНСТРУМЕНТ. ФОРТЕПІАНО»**

4 «СПЕЦІАЛЬНИЙ ІНСТРУМЕНТ. ФОРТЕПІАНО»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 5 (II КУРС, III СЕМЕСТР)

Формування піаністичних та технічних навичок.

Тема 5.1. Розвиток професійно-музичних умінь.

Ускладнення технічних завдань для розвитку піаністичного апарату. Робота над творами великої форми: різноманіття прийомів в звуковидобуванні, драматургія контрастних образів.

Тема 5.2. Проблеми звуковидобування та інтонування. Володіння основами звукоутворення. Використання основних фортепіанних штрихів та прийомів туше. Особливості роботи над кантиленою. Навички здійснення слухового контролю за якістю звучання.

Основна література: 1-6

Додаткова література: 1-9

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 6 (II КУРС, III СЕМЕСТР)

Розвиток фортепіанної техніки

Тема 6.1. Інтонажна, динамічна, тембральна, ритмічна функція артикуляції. Визначення необхідних вимог до інтонування (артикуляція, тембр тощо) та ритмічні труднощі. Постановка піаністичного апарату та організація піаністичних рухів. Здійснювання слухового контролю за координацією рухів та якістю звучання.

Тема 6.2. Узагальнення аплікатурних формул. Опанування технічною досконалістю музичної програми шляхом роботи над окремими видами техніки, які потребують систематичної репетиційної роботи. Аналіз аплікатури та виявлення закономірностей.

Основна література:1-6

Додаткова література:1-9

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 7 (II КУРС, IV СЕМЕСТР)

Структура поліфонічної техніки

Тема 7.1. Поліфонічна багатоплановість як властивість фортепіанної фактури. Формування навичок володіння кантиленою, гнучкість та природність інтонації. Розвиток поліфонічного слуху: вміння почути самотійну виразність кожного голосу. Репетиційна робота над інтонуванням поліфонічної фактури.

Тема 7.2. Розвиток поліфонічного слуху.

Опанування багатоголоссям у творах поліфонічного репертуару. Принципи роботи над поліфонією та розшифровка мелізмів у процесі роботи над різними видами поліфонії.

Основна література:1-6

Додаткова література:1-9

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 8 (II КУРС, IV СЕМЕСТР)

Мистецтво педалізації як важлива сторона виконавської майстерності

Тема 8.1. Види педалі.

Специфіка використання педалізації в музичних творах програми, згідно закономірностей жанру, форми, епохи.

Тема 8.2. Функції педалі.

Репетиційна робота над використанням тембральних, ритмічних та гармонічних функцій педалі в творах програмового репертуару.

Основна література:1-6

Додаткова література:1-9

5. Контроль навчальних досягнень

Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	
		Кількість	Максимальна кількість балів	Кількість	Максимальна кількість балів	Кількість	Максимальна кількість балів	Кількість	Максимальна кількість балів
Відвідування	1	20	20	20	20	30	30	30	30
Лабораторна робота	10	20	200	20	200	30	300	30	300
Контрольне модульне прослуховування	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Разом		-	250	-	250	-	360	-	360
Максимальна кількість балів:		500				720			
Розрахунок коефіцієнта:		Усього за період роботи до заліку 500 балів (що прирівнюється до 100 балів з урахуванням коефіцієнта – 5,0 .				Усього за період роботи до екзамену 720 бали (що прирівнюється до 60 балів з урахуванням коефіцієнта- 1,2); екзамен - 40 балів.			

6.1 Форми проведення модульного контролю та критерії Оцінювання

№	Модульна контрольна робота 1	Критерії оцінювання	Бали
1.	<i>Практичне виконання: мажорні та мінорні до двох знаків (технічний репертуар)</i>	Піаністична якість виконання	5
2.	<i>Прослуховування під час: роботи в класі і дотримання основних етапів вивчення пасажної та акордової техніки</i>	Повний обсяг виконання	8
3.	<i>Формування навичок піаністичної моторики</i>	Високий рівень дрібної техніки	6
4.	<i>Взаємозв'язок технічних і художньо-музичних завдань</i>	Відображення художнього образу під час виконання етюдів на різні види техніки	6
Максимальна кількість балів			25
№	Модульна контрольна робота 2	Критерії оцінювання	Бали
1.	<i>Практичне виконання творів, що передбачено індивідуальним робочим планом студента: поліфонічний твір, твори великої форми і п'єси</i>	Піаністична якість виконання	5
5.	<i>Відкрите прослуховування (залік) вільне володіння музичними творами у процесі публічного виступу</i>	Повний обсяг виконання	5
6.	<i>Володіння навичками поліфонічного мислення і його взаємодія з виконавськими вимогами</i>	Інтонційна структура тематичного матеріалу	5
7.	<i>Опанування драматургією музичного образу і навичками концептуального мислення у творах великої форми</i>	Ритмічна організація	5
8.	<i>Реалізація виконавського задуму інтерпретації музичних творів</i>	Формотворення	5
Максимальна кількість балів			25
№	Модульна контрольна робота 3	Критерії оцінювання	Бали
1.	<i>Практичне виконання п'єс кантіленного чи віртуозного характеру</i>	Звукова тембральність	8
9.	<i>Прослуховування під час роботи в класі: розкриття індивідуального розуміння художнього образу музичних творів</i>	Піаністична якість виконання	8
10.	<i>Коригування виконавських виражальних засобів та звукового результату</i>	Педалізація	9
Максимальна кількість балів			25
№	Модульна контрольна робота 4	Критерії оцінювання	Бали
1.	<i>Практичне виконання творів з індивідуального плану студентів: поліфонічний твір, твір великої форми, п'єса</i>	Піаністична якість виконання	6

11.	<i>Відкрите прослуховування (екзамен) : опанування рівня володіння музичним інструментом, артистичне виконання музичного твору, оригінальність та зрілість інтерпретаторського мислення</i>	Повний обсяг виконання	6
12.	<i>Відтворення музичного твору у відповідності до стилю художньо-виразної досконалості</i>	Стилістична достовірність виконання	7
13.	<i>Коригування звукового результату</i>	Динамічний план	6
Максимальна кількість балів			25

При необхідності модульний контроль відбувається у дистанційному вигляді, студент записує програму та самостійно завантажує її в створену на гугл-диску папку.

6.2. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання:

Залік – виконання твору великої форми та п'єси

Екзамен – виконання поліфонічного твору та п'єси

Шкала відповідності оцінок.

Рейтинг. оцінка	Оцінка за 100-бальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень умінь та навичок в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками. Студент демонструє емоційний відгук на музику, сценічну свободу, виконує в характері, відчувається розуміння форми та цілісності музичних творів.
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень умінь та навичок в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок. Студент втілює драматургію музичних творів, розуміння виразності музичної мови.
C	75-81 балів	Добре – загалом добрий рівень умінь та навичок із незначною кількістю помилок. Студент доносить зміст твору, але не вистачає якісного звуковидобування, фразування, вистроєності динамічного плану тощо.
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень умінь та навичок із значною кількістю недоліків, проте достатній для подальшого навчання або професійної діяльності. Студент демонструє маловиражені технічні, артистичні можливості, невпевненість у своїх діях.
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень умінь та навичок. Студент зіштовхується із технічними зривами, погано інтонує, застосовує брудну педалізацію.
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання незадовільний рівень умінь та навичок з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання.
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень умінь та навичок, що вимагає повторного вивчення дисципліни.

**VII. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ
«СПЕЦІАЛЬНИЙ ІНСТРУМЕНТ. ФОРТЕПІАНО»**

II курс.

Самостійна робота – 10год. Аудиторні години – 100 год. Модульний контроль – 10год. Семестровий контроль-30 год.

	III семестр				IV семестр			
Модулі	Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2		Змістовий модуль 3		Змістовий модуль 4	
Назва модуля	Формування піаністичних та технічних навичок		Розвиток фортепіанної техніки		Структура поліфонічної техніки		Мистецтво педалізації як важлива сторона виконавства	
К-сть балів за модуль	250 балів		250 бали		360 бали		360 бали	
Заняття	1 – 10	11 - 20	21– 30	31 – 40	1 –1 5	16 –30	31–45	4 – 60
Лекційні								
Семінари								
Практичні	10	10	10	10	15	15	15	15
Назва начального модуля (практичне заняття)	Тема 5.1. Розвиток професійних музичних умінь 1*10=10 10*10=100б	Тема 5.2. Проблеми звуковидобування та інтонування 1*10=10 10*10=100б	Тема 6.1. Інноваційна динаміка, тембральна ритмічна функції артикуляції 1*10=10 10*10= 100 б.	Тема 6.2. Узагальнення аплікатурних форм 1*10=10 10*10=100 б	Тема 7.1. Поліфонічна багатоплановість як властивість фортепіанної фактури 1*15=15 10*15=150 б.	Тема 7.2. Розвиток поліфонічного слуху 1*15=15 10*15=150 б.	Тема 8.1. Види педалі 1*15=15 10*15=150 б	Тема 8.2. Функції педалі 1*15=15 10*15=150 б.
Сам.робота	5	5	.5	5	5	5	5	5
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 25 б.		Модульна контрольна робота 25 б.		Модульна контрольна робота 25 б.		Модульна контрольна робота 25 б.	
Усього без урахування коефіцієнту – 500 балів (що прирівнюється до 100 балів) коефіцієнт – 5,0 (залік)					Усього без урахування коефіцієнту – 720 бали (що прирівнюється до 60 балів) коефіцієнт – 1,20 екзамен 40 б.			

8. Рекомендовані джерела:

Основна література

1. Завалко К.В. Інноваційне музичне навчання та розвиток музичних здібностей: навч.- метод. посібник.- Київ ЦНЛ -2020, с.7-10.
2. Завалко К.В. педагогічна інноватика в теорії та практиці музичної освіти. Монографія .Черкаси: Друкарня «Черкаський ЦНП», 2013.
3. Куришев Є.В. Музичний архів Бориса Грінченка. – 2-е. вид. – К.:Київський ун-т імені Бориса Грінченка, 2011.-104с.(4екзем. в бібліотеці Інституту мистецтв)
4. Гаркуша Л.І., Економова О.С. Формування професійних навичок і вмінь студентів на заняттях з основного музичного інструменту (фортепіано): навч-метод-посіб. для студент. ВНЗ К.: Київський ун-т імені Бориса Грінченка, 2013. – 100с. (30 екзем. в бібліотеці Інституту мистецтв.)
5. Кашкадамова Н. Фортепіанно-виконавське мистецтво України. ТзОВ «КІНПАТРИ ЛТД», Львів, 2017, 611 с.
6. Олексюк О.М. Формування духовного потенціалу студентської молоді.- К.: ІПКПК, 1996.-232с.
7. Падалка Г.М. Педагогіка мистецтва (теорія і методика викладання мистецьких дисциплін).- К.: Освіта України,2008.
8. Свириденко Н.С. Стилїстика виконання старовинної музики на прикладі творів Й.С. Баха. ТОВ НВП «Інтерсервіс», Київ, 2017, 246с.
9. Шрамко О.І. Духовні зсади національного виховання- Рідна школа. -2005.- .- С.36-39.

Додаткова література

1. Бадяк В. Національне виховання: актуальність та проблеми. Вісник Львівської академії мистецтв.-Вип.9.-Львів,1998.-С.10-21.
2. Милич Б. Е. Виховання учня-піаніста в 5-7 класах ДМШ. – К.: Муз. Україна, 1982. – 86 с.
3. Милич Б. О. Про формування і вдосконалення викладацької майстерності педагогів-піаністів. – К.: Муз. Україна, 1971. – 62 с.
4. Падалка Г. М. Учитель, музика, діти. – К.: КГПИ, 1982. – 144 с.
5. Рудницька О.П. Педагогіка загальна та мистецька: Навч. посібник.- тернопіль: Навчальна книга- Богдан, 2005.-270с.
6. Шрамко О.І. Шляхи підвищення ефективності самостійної роботи студентів у класі фортепіано. Питання підвищення якості підготовки вчителів музики в умовах відродження національної школи.- Кривий Ріг: КДПІ,1992.-с.64-72.

9. ОРІЄНТОВНИЙ РЕПЕРТУАР

ЕТЮДИ

- Беренс Г. Тв.61.Етюди (більш складні).
- Беркович І. Альбом “Юний музикант”. Розд. 4. Етюди: №№ 11- 21. етюди: №№ 15- 32.
- Гедіке О. Тв. 6. 20 маленьких п’єс для початківців: № 5.Тв. 32. 40 мелодійних етюдів для початківців: №№ 11, 12, 15, 18, 19, 24. Тв. 46. 50 легких п’єс для фортепіано. Зош.2: №27 Тв. 47. 30 легких етюдів:№№2, 7, 15. Тв. 59. Етюд № 14.
- Гуммель Й. Вибрані етюди тв..125.
- Зірінг В. Тв. 36. Етюди тв.34.
- Косенко В. Етюд №6 тв.15, Токкатина.
- Крамер Д. Етюди (за вибором).
- Лак Т. Етюди тв.95 (за вибором).
- Лекупше Ф. Тв. 17. Азбука. 25 легких етюдів:№№3, 6, 7, 9, 18, 21, 23.
- Лемуан А. Тв. 37. Етюди №№ 1, 2, 6, 7, 10, 17, 27.
- Лешгорн А. Тв. 65. Вибрані етюди №№ 3, 5-7, 9, 27, 29.
- Мак-ДоуелЕ. Дванадцять етюдів тв..70.
- Пахульський Г. Етюди тв.23
- Пітерсон О. Джазові етюди Зошит 2,3.
- Черні К. Вибрані фортепіанні етюди. Під ред. Г.Гермера. Ч.1:№№ 10, 11, 13-18, 20, 21, 23-29, 40.
- Шмит Г.Етюди для фортепіано. Вип. 2. Тв.3(за вибором).
- Шольц Е. 5 етюдів.

ПОЛІФОНІЧНІ ТВОРИ

- Бах І.С Нотний зошит Анни Магдалени Бах: Менует Соль мажор, Менует ре мінор, Волинка Ре мажор, Полонез соль мінор № 2. Трьохголосні інвенції. ХТК Прелюдії та фуги 1,2т. (за вибором). Партіта до мінор.
- Бах І-Кабалевський Д. Органі прелюдії та фуги.
- Бланжині Ф. Арієта.
- Беркович І. Поліфонічні п’єси.
- Гендель Г. Дві сарабанди: Фа мажор, ре мінор. Менует.
- Грабовський О. Фугета Сі бемоль мажор.
- Гріг Е. Канон сі бемоль мінор.
- Дюбюк О. Фугета мі мінор.
- Зив М.Жига До мажор.
- Кореллі А. Сарабанда.
- Кригер І. Менует.
- Кореллі А.Сарабанда мі мінор.
- Льонко Є. Інвенції (за вибором)
- Маттесон І. Сюїта-фантазія до мінор.

- Назарова І. Поліфонічні ескізи. Фугетта.
- Одоєвський В. Канон ля мінор.
- Павлюченко В. Фугета.
- Пахульський Г. Канон ля мінор.
- Сасько Г. Інвенції мі мінор, Фа мажор.
- Скарлатті Д. Фугета. Сонати (за вибором).
- Сорокін К. Прелюдія і фуга тв.75 ре мінор, мі бемоль мінор.
- Самонов А. Жига соль мінор.
- Фрід Г. Прелюдія та фуга Мі мажор.
- Хачатурян А. Фуга до мажор. Інвенція фа мінор.
- Щуровський Ю. Канон.
- Юцевич Є. Фуга мі мінор.

ТВОРИ ВЕЛИКОЇ ФОРМИ

- Беркович І. Школа гри на фортепіано: Сонатина Соль мажор.
- Бетховен Л. Сонатина Соль мажор, ч.1, 2. Сонати мі мажор, Соль мажор, до мінор, Фа мажор.
- Благой Д. Альбом п'єс: Маленькі варіації соль мінор.
- Баланчівадзе А. Концерт.
- Барток Б. Сонатина ре мажор.
- Бах І. Сонати ля мінор, фа мінор.
- Бах Ф. Рондо з сонати сі мінор, престо з сонати до мінор.
- Бортнянський Д. Сонати До мажор, Фа мажор.
- Гедіке О. Тв. 36. Сонатина До мажор, Тв. 46. Тема з варіаціями.
- Гайдн Й. Сонати (за вибором).Арієтта з варіаціями Мі мажор.
- Гендель Г. Концерт Соль мажор. Арія з варіаціями.
- Генішта І. Соната фа мінор.
- Діабеллі А. Сонатина Фа мажор.
- Знатоков Ю. Сонатина соль мінор.
- Жупанович Л. Варіації на тему дитячої пісні.
- Купрєвіч В. Концерт тв.19 №1.
- Кулау Ф. Сонатина тв.20.
- Клементі М. Тв. 36. №1. Сонатина До мажор.
- Лукомський Л. Сонатина Ре мажор.
- Лізогуб О. Варіації мі мінор.
- Моцарт В. Сонати (за вибором). Рондо Ре мажор. Варіації та гавот ля мінор.
- Раков М. Сонатина Ре мажор.
- Разорьонов С. Сонатина Соль мажор.
- Рамо Ж. Гавот з варіаціями ля мінор.
- Салютринська Т. Сонатина Соль мажор.
- Сільванський М. Легкий концерт Соль мажор.
- Сорокін К. Тема з варіаціями ля мінор.

- Сібеліус Я. Сонатіна тв.67.
- Скарлатті Д. Сонати (за вибором).
- Фоглер Г. Концерт До мажор.
- Чимароза Д. Соната Сі бемоль мажор.

П'ЄСИ

- Аверченко А. Три мініатюри.
- Бах Й.С. АLEGRO Ля бемоль мажор.
- Бабаджанян Експромт
- Беркович І. Румунська пісня.
- Бетховен Л. Екосези: Мі-бемоль мажор, Соль мажор.
- Благой Д. Альбом п'єс. Зош. 1:Прогулянка, Жарт.
- Бойко Р. Маленька сюїта: Зелені карпати, Стара хата, Думка.
- Богданов Ф. Танець акробатів.
- Барток Б. Вибрані п'єси. Мікрокосмос. Зош.2,3.
- Виноградов Ю. Танок ляльки.
- Вілінський М. Мініатюра . Пастораль.
- Гайдн І. Менует Соль мажор.
- Гедіке А. Тв. 6. №№ 5, 8, 15, 19. Тв. 58. Прелюдія.
- Гендель Г. Арія ре мінор, Менует мі мінор.
- Глієр Р. Арлекін.Прелюія тв.16. ескіз тв.47.
- Гріг Е. Поетичні картинки (за вибором), Прелюдія тв.40. Серце поета.
- Тв. 123.Намісто (за вибором). Юмореска.
- Дакен Л. Зозуля.
- Данилевський Полонез.
- Дворжак А. Мазурка тв.50. Спогад тв.85.
- Дваріонас Б. Маленька сюїта: Прелюдія . Вальс соль мінор.
- Довженко В. Весна-весниця
- Дремлюга М. Прелюд До мажор.
- Жданов С. Прелюдія до мінор.
- Живцов А. У печері. Вальс.
- Зноско-Боровський Прелюдія тв.1 № 4.
- Замолоко М. Сумний клоун. Веселий клоун.
- Іщенко Ю. Колискова. Весняна капель
- Кирвер К. Сонце сідає за море.
- Коломієць А. Козачок. Український танок.
- Колодуб Ж. Народний танок Ре мажор.
- Косенко В. Мазурка. 11 етюдів у формі старовинних танців.
- Кармінський М. Гумореска.
- Костін О. Танець манекенів.
- Лисенко М. Елегія .Сумний спів. Мрія. Серенада.
- Лізогуб О. Ноктюрн №1,2.

- Мендельсон Ф. Пісні без слів тв.38 (за вибором).
- Ніжинський Н. Вальс до дієз мінор.
- Моцарт В. Романс Мі бемоль мажор.
- Нільсен К. Дві п'єси.
- Пуленк Ф. Стаккато.
- Ревуцький Л. Прелюдії. Пісня тв.17. Прелюдія «Їхав козак на війноньку» тв.4.
- Сечкін В. Прелюдія фа мінор.
- Сидоренко-Малюков Т Скерцо.
- Сільванський М. Гумореска. Прелюдія Ля мажор.
- Сільвестров В. Цикл «Дитяча музика».
- Скорик М. У народному стилі. Юмореска.
- Сметана Б. Поетична полька. Андантіно. Вальс.
- Сокальський П. Тарантела.
- Франк С. Прелюдія ре мінор.
- Шаверзашвілі А. Ноктюрн.
- Шамо І. Веснянка з «Української сюїти».
- Шуберт Ф. Скерцо Сі бемоль мажор. Експромт. Німецькі танці.
- Шуман Р. Альбом для юнацтва.тв.68. Листки з альбому тв.124 Фантастичний танець. Вальс ля мінор. Строкати сторінки тв.99.
- Шопен Ф. Ноктюрни. Вальси. Етюд. (за вибором).
- Щуровський Ю. Лісова казка.